

Att sammanfatta text

- Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 1-3

Syfte

Det är svårt att sammanfatta och "skala en text". Därför fordrar det mycket träning, gemensamt analyserande av delar och helhet för att eleverna ska få en känsla vad *det centrala* i texten verkligen är. *Vem handlar det om? Var utspelar sig handlingen? Vilken är intrigen?*

Lärarens reflektion

En film på tre timmar eller en bok på 300 sidor kan skalas ned till tre meningar eller till och med tre ord. Det finns ju många knep för att ge eleverna en bild av detta. Ett enkelt sätt är att jämföra med en tre timmar lång hockeymatch där det händer massor av intressanta saker...

SKELLEFTEÅ – BRYNÄS MED TRE MENINGAR

I lördags tog Skellefteå emot Brynäs på hemmaplan och det blev en enda lång uppvisning från hemmalaget. I första perioden gasade Skellefteå ifrån Brynäs och innan perioden var slut stod det 2-0. De två följande perioderna kontrollerade Skellefteå och ångade på till slutresultatet 4-0.

SKELLEFTEÅ – BRYNÄS MED TRE ORD... ELLER FYRA DÅ...

Skellefteå – Brynäs 4-0.

KONSTEN ATT
SAMMANFATTA

Sammanfattningen som blev för lång – Emil räddar Alfred

Ett sätt att hjälpa eleverna på traven är att utgå ifrån en något för lång sammanfattning och tillsammans bearbeta texten. Nyligen högläste jag *När Emil räddar Alfred* för mina sjuor. Ungefär hälften av eleverna hade inte hört den så det var faktiskt motiverat att läsa den bara därför. Eleverna analyserade enskilt, parvis och i helklass textens handling, karaktärer, miljö och gjorde olika kopplingar utanför texten. I en avslutande uppgift skrev eleverna en analys med delarna sammanfattning, karaktärer, miljö, kopplingar och omdöme. Trots de gemensamma övningarna bestod texterna av ca 80% sammanfattande text och 20% analys. Eleverna behövde mer träning på att sammanfatta och att formulera sina tankar om textens beståndsdelar. Vi började med sammanfattningen.

Att halvera sammanfattningen – steg för steg

Vi utgick ifrån ett elevexempel som fått med alla centrala delar, men som hade alldeles för många ovidkommande detaljer. Jag delade upp texten i fyra delar. Jag högläste en del i taget och uppmanade eleverna att ta bort onödiga detaljer, ovidkommande händelser och att slå ihop meningar. Varje del bestod av ca fyra-fem meningar och eleverna skulle "trycka ihop" texten till en eller möjligen två. Eleverna tog det som en utmaning. De jobbade tillsammans i par och varje elevpar fick presentera sitt förslag. Hela klassen enades om hur texten skulle förändras och vi skrev den nya texten gemensamt. Resultatet efter ca 30 minuters intensivt arbete... 13 rader text förvandlades till 7 raders komprimerad och informationsrik text. Under varje del finns elevtexten *före* och *efter* bearbetning.

DEL 1

Jag har läst kapitlet Emil och Alfred ur Emil i Lönneberga av Astrid Lindgren. Hela familjen sitter i köket och gör olika sysslor. Mamma trampar spinnrocken, pappa lagar skor, Lina kardar ull och lilla Ida busar. Emil och Alfred täljer räfsenpinnar.

Jag har läst kapitlet Emil och Alfred ur Emil i Lönneberga av Astrid Lindgren. Hela familjen sitter i köket och gör olika sysslor.

DEL 2

Plötsligt skär sig Alfred i tummen och blodet flödar. Han blir sämre och sämre för varje timme. Till sist ligger han bara och jämrar sig och vill inte ens äta mat. Krösa-Maja misstänker att det är blodförgiftning.

Plötsligt skär sig Alfred i tummen och han blir sämre och sämre för varje timme. Krösa-Maja misstänker att det är blodförgiftning.

DEL 3

Samtidigt rasar årets värsta storm. Snön vräker ned och dränker byn i en enda stor vit massa. Samtidigt blåser det väldigt och vägarna går inte att hitta. Ingen har därför möjlighet att ta Alfred till doktorn i Mariannelund. Men Emil gör en otrolig insats innan alla har vaknat. Han hämtar Lukas, tar fram släden och spänner för den. Han lyckas även få ut Alfred på släden och bäddar om honom. Sedan åker Emil med Alfred till doktorn. På vägen stöter Emil på flera hinder som snö och diken.

Det är storm och därför kan ingen ta Alfred till doktorn i Mariannelund. Innan alla har vaknat hämtar Emil Lukas, tar fram släden och åker med Alfred till doktorn trots ovädret och flera hinder.

DEL 4

Doktorn lyckas bota Alfred genom att skära i honom. Emil återvänder som en hjälte och med ett brev från doktorn som mamman stolt läser upp för familjen. – Ni har en son som ni kan vara stolta över, står det i brevet.

Doktorn lyckas bota honom och Emil återvänder som en hjälte och med ett brev från doktorn där det står: – Ni har en son som ni kan vara stolta över.

Vad tyckte eleverna?

Eleverna var aktiva under hela lektionen. De såg det som en utmaning att laborera med meningarna. Eleverna tyckte att det var roligt att presentera sina förslag och samtidigt lyssna på andra elevers lösningar. Vi avslutade med att skala ned den nya sammanfattningen till tre ord... *Emil räddar Alfred* kom eleverna på ganska snabbt. En språkberikande och rolig lektion!

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Centralt innehåll*

Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.

Betygskriterier*

Eleven skriver olika slags texter med **tydligt** innehåll, **väl fungerande** struktur och **god** språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med **god** säkerhet.

Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter för barn och ungdomar **med mycket gott flyt** och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **god** säkerhet. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

* årskurs 4-6